

zondag 15 april 2018 | Jurriaanse Zaal | 20.15 uur  
in de serie DoelenKwartet (Red Sofa)

# DOELENKWARTET

## Van buiten naar binnen

---

### DoelenKwartet

**Frank de Groot** viool

**Maartje Kraan** viool

**Karin Dolman** altviool

**Hans Woudenberg** cello

---

*Om 19.15 uur Red Sofa gesprek  
met deelnemende musici*

---

Waar is muziek? Buiten of van binnen? Het DoelenKwartet liet zich via filosofische overpeinzingen over muziek leiden naar composities van Rozalie Hirs, Caroline Berkenbosch, Maxim Shalygin en Willem Jeths.

Het DoelenKwartet ziet het zo: 'Muziek komt uit een wereld waar we geen weet van hebben. 'Zenit' als hoogste punt boven ons is een goede metafoor daarvoor. Muziek werkt diep in ons, dat voelen we maar al te goed. 'Intus trepidare' betekent 'innerlijk beven' – ook een goede metafoor. Tussen 'Zenit' en 'Intus trepidare' speelt zich van alles af.' Een filosofisch uitgangspunt voor dit veelzijdige programma met werken van eigen bodem.

---

---

### Rozalie Hirs 1965

Zenit (2010)

1. [noord]
2. [oost]
3. [zuid]
4. [west]

### Caroline Berkenbosch 1968

Monument 38 (2008) \*

*pauze*

---

### Maxim Shalygin 1985

Songs, Prayers and Madrigals (2014) \*  
voor strijkkwartet

1. Als de bomen slapen  
(liederen van gevallen bladeren)
2. Madrigalen voor de zon
3. Lieder van het dode meer
4. Gebeden van de tragische schaduw
5. Epiloog: 'Ik vermoed dat je handen,  
verborgen in het hoge gras, vanuit de verte  
naar me wuifden...' Bashō

### Willem Jeths 1959

Strijkkwartet nr.3 'Intus Trepidare' (2003)

*\* gecomponeerd voor het DoelenKwartet*

---

## Rozalie Hirs

### *Zenit*

*Zenit* onderzoekt de wereld van de boventonen \* van het strijkkwartet [boventonen zijn tonen met een hogere frequentie dan de waargenomen grondtoon, en ze bepalen in sterke mate de klankkleur van een instrument of stem, red.]. Het werk is geschreven voor relatief hoge registers van de snaarinstrumenten en wordt gespeeld met een snelle, energieke strijktechniek. Dit resulteert in een continuüm tussen timbre, toonkleur en harmonie.

In [noord] worden twintig akkoorden elk op een duidelijk verschillende manier gearticuleerd, de rusten kunnen worden beschouwd als onhoorbare harmonische progressies. In het deel [oost] worden wolken van tonen gescheiden door kortere stiltes. In [zuid] worden de mogelijkheden van harmonische ontwikkeling onderzocht in één continue beweging. In [west] wordt een delicaat web van harmonischen gesponnen, dat vervolgens wordt ontrafeld door glissandi van harmonischen, zoals licht dat op het publiek valt.

De première van *Zenit* vond plaats op 1 mei 2010 door het Formalist Quartet in de Walt Disney Concert Hall in Los Angeles. *Zenit* werd in 2011 geselecteerd voor het Nederlandse muziekfestival *Toonzetters* als een van de tien mooiste werken van het voorafgaande jaar. *Rozalie Hirs*

\* Veel hedendaagse componisten zijn geboeid door de wereld van de boventonen. Op 25 maart jl. verzorgde het DoelenKwartet de wereldpremière van *evanescent : effervescent* van Jago Thornton, die in dit werk – zij het in een andere muzikale taal – zijn fascinatie voor boventonen tot klinken brengt.

## Caroline Berkenbosch

### *Monument 38*

Aanvankelijk volgde Caroline Berkenbosch een theateropleiding en studeerde ze korte tijd aan de Toneelschool van Amsterdam. In 1990 stapte ze over naar het Utrechts Conservatorium, waar ze studeerde bij Henk Alkema. Van 1994 tot 1996 vervolgde zij haar compositiestudie aan het Koninklijk Conservatorium in Den Haag bij Louis Andriessen. Tijdens haar studie

legde zij zich vooral toe op het schrijven van werken voor orkest.

De compositie *Druk* (1995) voor piano, tuba, viool, altviool en cello werd uitgevoerd tijdens de Gaudeamus Muziekweek 1996. Door de jury van het Project Jonge Componisten werd *Monument 2* (1997) uitgekozen voor uitvoering door het Nederlands Balletorkest in de Amsterdamse Beurs van Berlage. *Monument 11* werd geschreven voor de tournee in het jaar 2000 van het Nederlands Studenten Orkest onder leiding van Roland Kieft. In datzelfde jaar werd *Monument 21* uitgevoerd door een Utrechts blazersensemble met een strijkorkest onder leiding van Otto Tausk. In 2004 werd *Monument 35* uitgevoerd door Orkest de Volharding.

*Monument 38* is geschreven in 2008, het jaar van de rellen in Tibet in aanloop naar de Olympische Spelen in Beijing, de ontdekking van Josef Fritzl in Oostenrijk en de opkomst van Barack Obama in de VS.

bron: *Donemus*

## Maxim Shalygin

### *Songs, Prayers and Madrigals*

Maxim Shalygin maakte in 2012 indruk met een 'symfonie' voor viool solo *Letters to Anna*, een gedurfd werk, reikend naar de spankracht van de beroemde *Bach-Chaconne*. *Lullaby* (première 13 maart 2009, Kiev) is een spiritueel crescendo voor strijkers. *Bridge* voor ensemble (2013) raakt aan de wereld van



ROZALIE HIRS © BIANCA SISTERMANS

de Zweedse cineast Bergman, eerder door Shalygin verkend in het ingetogen ...*in memory of Ingmar Bergman* (2007) waarin piano, orgel, viool en stem zich op mysterieuze wijze vervlechten.

*Songs, Prayers and Madrigals* staat sinds 2014 op de lessenaars van het DoelenKwartet. Achterliggend streven is een huwelijk van twee eeuwenoude tradities: het instrumentale spelen en het vocale zingen. 'Soms kan er iets magisch, iets wonderlijks, iets onvoorziens in je compositie sluipen', vertelde Shalygin in een interview met radiomaker Aad van Nieuwkerk. Juist dat onverklaarbare aspect trekt hem aan. De vijf delen onthullen hoe Shalygins 'liederen' stem trachten te geven aan verdwenen levens, 'gevallen bladeren', 'het dode meer', handen wuivend vanuit *das Jenseits* in de verte. De mogelijkheden van het strijkkwartet ervaart Shalygin als eindeloos en onuitputtelijk, zoals ook het schuiven met paard, torens en lopers over het schaakbord een mens nooit zal vervelen.

## Willem Jeths

*Strijkkwartet nr.3 'Intus trepidare'*

Het hevig bewogen *Derde Strijkkwartet 'Intus trepidare'* van Willem Jeths ging in première tijdens de spectaculaire openingsnacht, rijk gelaardeerd met licht- en geluidseffecten van de Tromp Biënnale 2004 in Eindhoven, verzorgd door het Kronos Quartet.

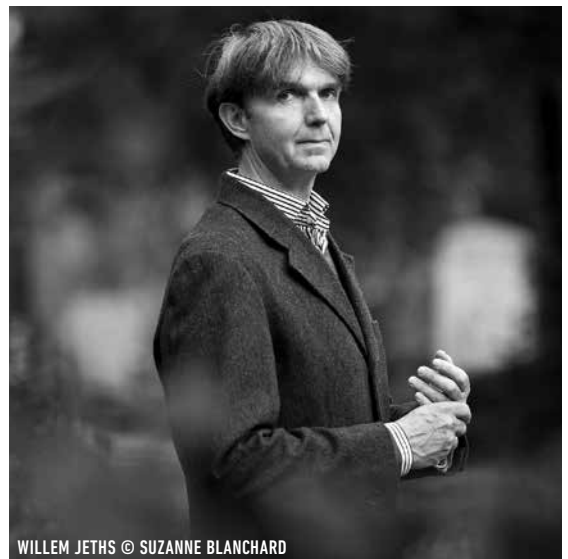
De uitdaging bestond er volgens Jeths uit om trouw aan zijn eigen stijl te blijven, en tegelijkertijd een werk te componeren 'dat het karakter van het Kronos raakt'. In haar analyse van *Intus trepidare* wees recensente Biëlla Luttmer erop dat de vorm hier tegengesteld is aan die van klassieke kwartetten. Eerst klinken de afzonderlijke bestanddelen van een motief alvorens het ondergesneeuwde melodische materiaal zich in zijn volle gedaante openbaart. Op het hoogtepunt van de compositie stolt – in de woorden van Luttmer – uit 'farden van ritmes en schimmen van melodieën' een motief, ontleend aan een fragment van de *Lyrische Suite* voor strijkkwartet van Alban Berg. De verwachtingspatronen worden in meer opzichten op stelten gezet. De cellist vliegt als Icarus naar nieuw ontgonnen stratosferische hoogten, terwijl de viool de diepte zoekt en het domein van de cello betreedt. Peter McCallum (*Sydney Morning Herald*) beleefde Jeths' muzikale waaghalzerij als: 'trying to play gutsy riff in a dream where things keep going absurdly wrong'. Allan Kozinn (*The New York Times*) als: 'a quirky, off-kilter dance'.

*Intus trepidare* is Latijn voor 'innerlijk beven'. Mrs. Ralph I. Dorfman gaf de opdracht. Zij was tevens medefinancier van *CampoSanto*, dat de Nederlands-Mexicaanse telg van de Rotterdamse School Felipe Pérez Santiago een jaar later voor het Kronos Quartet componeerde.

*Huib Ramaer (Shalygin en Jeths)*



MAXIM SHALYGIN © NIKITA KUPLENKO



WILLEM JETHS © SUZANNE BLANCHARD

## DOELENKWARTET

Het DoelenKwartet heeft zich in 25 jaar ontwikkeld tot een niet aflatende voorvechter van de hedendaagse klassieke muziek. De ontmoetingen met componisten als Steve Reich, Henri Dutilleux, Kevin Volans, John Adams, Wolfgang Rihm, Hans Abrahamsen, Willem Jeths en Peter-Jan Wagemans zijn voor het kwartet een leidraad geworden bij het vormen van een eigen signatuur. Centraal in het werk van het DoelenKwartet staat de eigen concertserie in de Doelen. Sinds 2001 is er een vruchtbare samenwerking met het Duitse label Cybele. Nieuwste uitgaven: *Sándor Veress und das ungarische Volkslied* en de strijkkwartetten en het pianokwintet van Thomas Adès.

*Het DoelenKwartet wordt ondersteund door Société Gavignières, Kersjes Fonds, Stichting Vrienden Nederlandse Muziek, Gravin van Bylandt Stichting, Dienst Kunst en Cultuur Rotterdam, Prins Bernhard Cultuurfonds en Stichting Volkskracht.*

## BINNENKORT IN DE DOELEN ONDER MEER

zondag 22 april 2018, Jurriaanse Zaal 16.00 uur  
Diverse gesprekken met musici op de Red Sofa

**Ensemble Klang, Dublin Guitar Quartet, DoelenEnsemble, gitaristen van Academy of Music and Performing Arts (AMPA), Tilburg**

16.00-17.00 uur: Deel I: Dublin Guitar Quartet  
**Michael Gordon** Amplified (2015)

18.00-19.30 uur: Red Sofa Tafelmuziek: diner in Stadsbrasserie met de musici (à € 32,50)

20.00 uur: Deel II: Ensemble Klang, DoelenEnsemble & gitaristen AMPA

**Pete Harden** Forgiveness | **Louis Andriessen** Hoketus | Ruimtelijke stukken voor 15 gitaristen (wereldpremières) van o.a. **Maya Verlaak**, **Marina Poleukhina** en **Barbara Ellison**.

Gitaarliefhebbers opgelet! Voor het laatste concert van zijn Doelenserie 'In Huize Harden' nodigde Pete Harden onder anderen het Dublin Guitar Quartet en gitaristen van de Fontys Academy of Music and Performing Arts uit.

's Middags presenteert het Dublin Guitar Quartet *Amplified*, het baanbrekende nieuwe werk voor vier elektrische gitaren dat Michael Gordon voor het Ierse viertal schreef. 's Avonds speelt Ensemble Klang Pete Hardens *Forgiveness* – een Doelen-opdrachtwerk dat twee jaar geleden in première ging tijdens de Bang on a Can Marathon – en een Nederlandse hedendaagse klassieker, *Hoketus* van Louis Andriessen. Plus de wereldpremière van ruimtelijke verrassingen door 15 jonge gitaristen!

Entree € 26 | t/m 26 jaar of cjp € 10  
Red Sofa Bankpas geldig!

---

zondag 29 april 2018, Jurriaanse Zaal 20.15 uur  
Om 19.15 uur gesprek op de Red Sofa

## MORPHING RELATIONS

**Calefax & Neue Vocalsolisten Stuttgart**

**Fabio Nieder** Eine alpenländische Volksweise von Krieg und Tod | **José María Sánchez-Verdú** Terrains vagues | **Steffen Krebber** mediated mixes | **Elena Rykova** Thousands splinters of a human eye

Calefax en Neue Vocalsolisten Stuttgart – altijd in voor nieuwe uitdagingen – storten zich gezamenlijk op de allernieuwste noten uit diverse Europese windstreken. Een avond vol muzikale verrassingen.

Entree € 26 t/m 26 jaar of cjp € 10  
Red Sofa Bankpas geldig!

---

## BESTEL NU UW ABONNEMENT OF RED SOFA BANKPAS VOOR SEIZOEN 2018-2019

Laat u inspireren door de **Seizoenbrochure** of kijk op **dedoelen.nl** en kies uit het rijke aanbod.



[www.dedoelen.nl](http://www.dedoelen.nl)